

De dertigste verjaardag van de laatste stoomtreinrit

Op **zaterdag 21 en zondag 22 december 1996** viert de NMBS de dertigste verjaardag van de laatste stoomtreinrit. Op 20 december 1966 reed voor de laatste maal een stoomtrein in commerciële reizigersdienst over het Belgische spoorwagennet.

Die laatste rit vond plaats in de vallei van de Dender. De trein vertrok in Aat en reed via Lessen, Geraardsbergen en Ninove naar zijn eindbestemming Denderleeuw.

Ter gelegenheid van die verjaardag organiseert de NMBS, in samenwerking met de steden Denderleeuw, Ninove, Geraardsbergen, Lessen en Aat en de provincies Oost-Vlaanderen en Henegouwen een herdenking van die gebeurtenis.

Op zaterdag 21 en zondag 22 december rijden er speciale treinen door de vallei van de Dender. Beide dagen is er één rit in elke richting met een historische trein. Indien de weersomstandigheden het toelaten, worden de ritten op zaterdag uitgevoerd met een echte stoomlocomotief. Indien het weer echter te slecht zou zijn, worden de ritten afgelegd met historische diesellocomotieven met aangepaste rijtuigen.

Op zondag 22 december wordt één rit in elke richting uitgevoerd met historisch dieselmaterieel met bijhorende historische rijtuigen.

De gewone treindienst wordt tijdens het volledige weekend versterkt met speciale elektrische treinen. De ritten worden uitgevoerd met rijtuigen van het type M4. Dit zijn rijtuigen die zopas volledig gemoderniseerd werden. Zowel zaterdag als zondag zijn er in elke richting vijf extra ritten met dat moderne materieel.

In de stations van Aat en Denderleeuw wordt historisch treinmaterieel voorgesteld, waaronder een stoomlocomotief. Bovendien wordt in beide steden een tentoonstelling gehouden over het STAR 21-plan en het HST-project. Die tentoonstelling belicht ook het belang van de evolutie van de spoorwegen in België.

In samenwerking met de steden en provincies wordt in de vijf steden ook voor randanimatie gezorgd. Dank zij die activiteiten zal iedereen nader kennis kunnen maken met de vallei van de Dender en haar steden Denderleeuw, Ninove, Geraardsbergen, Lessen en Aat.

In bijlage vindt u meer informatie over de geschiedenis van de spoorwegen in België en over de activiteiten die op 21 en 22 december worden georganiseerd.

De evolutie van de spoorwegen in België

België kan beschouwd worden als een pionier op het gebied van de spoorwegen. Op 1 mei 1834, vier jaar na de Belgische onafhankelijkheid, heeft het Belgische parlement al een wet uitgevaardigd om een volledig net van "ijzeren wegen" aan te leggen. Het zelfstandige België zag heel snel het belang in van een degelijk uitgebouwd spoorwegnet om de economie een extra stimulans te geven.

Men is onmiddellijk begonnen met de uitvoering van die wet. Op 5 mei 1835 werd de eerste Belgische spoorlijn tussen Brussel en Mechelen plechtig ingereden. Het was meteen ook de eerste openbare spoorlijn op het Europese vasteland.

Nadien werd het spoorwegnet verder uitgebouwd. Het kende een hoogtepunt net voor de Eerste Wereldoorlog, toen het Belgische net uit meer dan 6000 km spoorlijnen bestond. De eerste eeuw spoorweggeschiedenis in ons land werd volledig door de stoomlocomotief beheerst.

De 20e eeuw wordt gekenmerkt door het zoeken naar andere systemen om de locomotieven aan te drijven. Vanaf de jaren 30 zette de NMBS diesel- en elektrische motorstellen in. Die treinstellen hadden een aantal grote voordelen: minder arbeidsintensief, gemakkelijker onderhoud, economischer in aankoop en gebruik en een hogere betrouwbaarheid. Op 5 mei 1935, precies 100 jaar na de plechtige opening van de eerste spoorlijn tussen Brussel en Mechelen, was de spoorlijn tussen Brussel en Antwerpen geëlektrificeerd en werden de eerste elektrische motorstellen ingezet.

In de jaren 30 waren de spoorwegen in volle evolutie. Daaraan kwam evenwel abrupt een einde met het uitbreken van de Tweede Wereldoorlog in 1940. Na de oorlog was België één grote puinhoop. De Belgische industrie lag plat en ook de werkplaatsen van de NMBS lagen in puin. Om heel vlug aan de behoeften aan locomotieven te voldoen, werden 300 stoomlocomotieven besteld in de Verenigde Staten en Canada.

Na de oorlog werd de evolutie verder doorgevoerd. Bij de NMBS bestonden er plannen om ongeveer het volledige net te elektrificeren. Bovendien maakte ook de diesellocomotief zijn intrede. Vanaf 1954 werden sommige reizigers- en goederentreinen door diesellocomotieven voortgetrokken.

Stelselmatig werden er meer diesel- en elektrische treinen ingezet. Omwille van de nadelen verbonden aan de stoomlocomotief, werd het aantal stoomlocomotieven in commerciële dienst afgebouwd. Aat had op 20 december 1966 de eer om de laatste stoomlocomotief in normale dienst uit te wuiven. Die trein verzekerde de verbinding met Denderleeuw.

Na 1966 werd de ingeslagen weg verder bewandeld. Het aantal elektrische locomotieven en motorstellen ging gestaag de hoogte in. Nu is ongeveer 2.400 km van ons spoorwegnet, op een totaal van 3.400 km, geëlektrificeerd. Er werd ook veel geïnvesteerd in nieuwe rijkstrijtuigen, locomotieven en motorstellen (o.a. Break-motorstellen). Daarnaast werd geïnvesteerd in de infrastructuur: uitbreiding van de capaciteit op sommige lijnen, verhoging van de veiligheid door modernisering van de seininrichting, afschaffing van overwegen, enz.

Sinds 1990 is de NMBS terug in een stroomversnelling terechtgekomen. De vernieuwingen situeren zich op twee vlakken. Enerzijds is er het STAR 21-plan voor de modernisering van het binnenlandse spoorwegnet. Anderzijds is er het HST-project.

Het STAR 21-plan voorziet in een vernieuwing van de binnenlandse spoorweglijnen. Zo worden er op sommige lijnen extra sporen gelegd, andere lijnen worden geëlektrificeerd. Ook aan de modernisering van de stations wordt veel aandacht besteed. Sinds enkele jaren wordt veel geld geïnvesteerd in de modernisering van het treinmaterieel. Zo werd in 1992 een grote bestelling geplaatst van 163 I11-rijtuigen en 120 motorstellen MS 96. De I11-rijtuigen zijn zeer comfortabel en worden nu al ingezet op de verbindingen Oostende - Eupen/Welkenraedt en Antwerpen - Charleroi. De MS 96-motorstellen zijn drieledige motorstellen die eenzelfde comfortniveau hebben als de I11-rijtuigen.

Ander materieel wordt aan een grondige vernieuwing onderworpen. Dit is onder meer het geval voor de rijtuigen van het M4-type, die tijdens het weekend van 21 en 22 december zullen worden ingezet voor de speciale treinen. Later zullen er ook nog nieuwe dieselmotorstellen en nieuwe dubbeldekrijtuigen worden besteld.

Daarnaast is de NMBS ook actief op het vlak van de hoge snelheid. In 1993 is onze maatschappij begonnen met de aanleg van hogesnelheidslijnen. Tegen 2005 zullen we over ongeveer 320 km nieuwe of aangepaste lijnen beschikken. Brussel zal het centrum van dat net zijn, met snelle verbindingen naar Parijs, Londen, Amsterdam en Keulen.

De NMBS levert dus heel wat inspanningen om in te spelen op de behoeften van de moderne reiziger. Toch wordt het verleden en het cultureel erfgoed van de NMBS niet verwaarloosd.

De activiteiten op 21 en 22 december 1996
--

Dienstregeling van de ritten met oude en moderne treinen tussen Aat, Lessen, Geraardsbergen, Ninove en Denderleeuw

- Dienstregeling van de ritten met **oude treinen**

*** Zaterdag 21 december: stoomtrein**

Aat	10.30 u	Denderleeuw	15.35 u
Lessen	10.47 u	Ninove	15.50 u
Geraardsbergen	11.03 u	Geraardsbergen	16.10 u
Ninove	11.25 u	Lessen	16.23 u
Denderleeuw	11.35 u	Aat	16.37 u

Opmerking: Indien de weersomstandigheden te slecht zijn, zal de rit uitgevoerd worden met historische diesellocomotieven en oude rijtuigen

*** Zondag 22 december: oude dieseltrein**

Denderleeuw	11.10 u	Aat	14.10 u
Ninove	11.23 u	Lessen	14.25 u
Geraardsbergen	11.43 u	Geraardsbergen	14.38 u
Lessen	11.56 u	Ninove	14.56 u
Aat	12.10 u	Denderleeuw	15.03 u

Tarieven: Prijs van een rit met de stoom- of dieseltrein: 150 F per enkel traject. Het biljet is op dezelfde dag eveneens geldig voor de andere treinen tussen Denderleeuw, Ninove, Geraardsbergen, Lessen, Aat en terug.

- Dienstregeling van de ritten met **moderne elektrische treinen**

De dienstregeling is op beide dagen van toepassing

*** Denderleeuw naar Aat**

Denderl.	9.00 u	11.00 u	13.00 u	15.00 u	17.00 u
Ninove	9.10 u	11.10 u	13.10 u	15.10 u	17.10 u
Geraardsb.	9.27 u	11.27 u	13.27 u	15.27 u	17.27 u
Lessen	9.37 u	11.37 u	13.37 u	15.37 u	17.37 u
Aat	9.50 u	11.50 u	13.50 u	15.50 u	17.50 u

*** Aat naar Denderleeuw**

Aat	10.00 u	12.00 u	14.00 u	16.00 u	18.00 u
Lessen	10.15 u	12.15 u	14.15 u	16.15 u	18.15 u
Geraardsb.	10.27 u	12.27 u	14.27 u	16.27 u	18.27 u
Ninove	10.42 u	12.42 u	14.42 u	16.42 u	18.42 u
Denderl.	10.50 u	12.50 u	14.50 u	16.50 u	18.50 u

De ritten met moderne treinen worden uitgevoerd met recent vernieuwde rijtuigen van het type M4. In totaal zullen bijna 600 van die rijtuigen, die dateren van het einde van de jaren 70 en het begin van de jaren 80, worden gemoderniseerd. Dank zij die ritten kunnen de reizigers kennis maken met het moderne comfort van de NMBS.

Tarieven: Prijs van de speciale ritten met moderne treinen en de ritten met de gewone treinen: 100 F per dag. Met dit biljet kan men onbeperkt reizen tussen Denderleeuw, Ninove, Geraardsbergen, Lessen, Aat en terug.

Tentoonstelling van historisch treinmaterieel

Tijdens het weekend zal in de stations van Denderleeuw en Aat historisch treinmaterieel worden tentoongesteld, waaronder stoomlocomotieven.

Aat:

- Stoomlocomotief van het type 29 (29013): dit is de locomotief die de laatste stoomtrein op 20 december 1966 getrokken heeft. Die locomotief is van Canadese origine en werd net na de Tweede Wereldoorlog aan ons land geleverd.
- Dieselmotorwagen van het type 49 (4903): deze motorwagen werd gebouwd in 1941.

Denderleeuw:

- Stoomlocomotief 12.004, houder van de "Blauwe Wimpel", daar hij in 1939 het snelheidsrecord voor stoomtreinen behaalde (165 km/u).
- Dieselmotorwagen van het type 551. De motorwagen (551.48) dateert van het jaar 1939 en werd tussen 1978 en 1982 volledig gerestaureerd door de Centrale Werkplaats van Mechelen.

Tentoonstellingen in Denderleeuw en Aat

In Denderleeuw en Aat kan tussen 21 december 1996 en 5 januari 1997 een bezoek gebracht worden aan een speciale tentoonstelling. De tentoonstellingen belichten een aantal onderwerpen: het verleden van het spoor, het HST-project en het moderniseringsplan voor het binnenlandse spoorwegnet (STAR 21). Beide tentoonstellingen zijn gratis.

Waar kan de tentoonstelling worden bezocht ?

Denderleeuw: Centraal Complex
Stationsplein 13
Open van 10 tot 16 uur
Alle dagen open, behalve 25/12 en 01/01

Aat: Maison culturelle d'Ath
Château Burbant
Open van 10 tot 16 uur
Open op 21, 22 en 23 december, de weekends van 28 en 29/12 en 4 en 5/01/97.

Animatie in en rond de stations
--

In samenwerking met de steden en provincies worden nog heel wat randactiviteiten georganiseerd.

* Denderleeuw:	zaterdag en zondag:	- Kerstmarkt van 10.00 tot 18.00 uur - Optreden stationstoneelgezelschap - Kerstactie 1996 "Kerst op het Spoor"
* Ninove:	zaterdag en zondag:	- Tentoonstelling in het station: "Station vroeger" (ontwerp van Architect Cluysenaer) - De winkels zijn het hele weekend open
	zaterdag:	Begin van de namiddag: aankomst van de Kerstman
* Geraardsbergen:	zaterdag en zondag:	De winkels zijn het hele weekend open
	zaterdag:	Om 20 uur houdt St.-Cecilia in het Arjaantheater een kerstconcert
* Lessen:	zaterdag en zondag:	- Kerstactiviteiten - De winkels zijn het hele weekend open - Hospitaal Notre-Dame: geleid bezoek om 14.30 uur van dit middeleeuws gebouw uit 1242 en voorstelling van de museumcollectie Toegangsprijs: 180 F (100 F onder 13 jaar)
	zaterdag:	van 9.00 tot 18.30 uur: Kerstmarkt in het centrum
* Aat:	zaterdag en zondag:	- Kerstactiviteiten - sledetocht met de Kerstman - De winkels zijn het hele weekend open (tombola "Krab en Win") - Van 10 tot 20 uur: "Le Petit Train de Forest" laat een mini-stoomtrein rijden op de vernieuwde Grote Markt

zaterdag:

Om 20 uur zingen 7 koren uit het
"Groene Land" kerstliederen in de kerk
van Irchonwelz

zondag:

Van 14.30 uur tot 16.30 uur: optocht met
200 paarden in het stadscentrum